

зв'язку із поверненням осіб, що вчинили кримінальні правопорушення, за своєю суттю були близькими до типових екстрадиційних, але з поступовою втратою самостійності гетьманської влади вони позбулися свого первісного змісту.

XVIII–XIX ст.ст. стали періодом укладення договорів, спрямованих проти суб'єктів військових злочинів, що характерно для обстановки, яка склалася в Європі в той період (наполеонівські війни і їх наслідки), хоча дедалі частіше траплялися випадки видачі осіб, які вчинили кримінальні правопорушення загально-кримінальної спрямованості. Видача таких осіб проводилася у випадку вчинення ними злочину у межах однієї із договірних держав та втечі на територію іншої держави.

Поступово на міжнародному рівні починають розглядатися доктринальні проблеми екстрадиції: практика держав щодо видачі осіб, які вчинили злочини, була узагальнена на Оксфордській сесії Інституту міжнародного права в 1880 р. У прийнятій за її підсумками Резолюції були сформульовані загальні положення, що стосуються взаємодії держав у питаннях видачі. Таким чином, історія розвитку інституту екстрадиції охоплює собою всі історичні типи суспільства.

Коршак Леся Ігорівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, професор
Пясковський В. В.

КРИМІНАЛІСТИКА ТАКТИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ

Актуальність дослідження криміналістичної тактики зумовлена динамічними змінами в структурі злочинності, появою нових способів вчинення протиправних діянь із застосуванням інформаційних технологій, що вимагає адаптації тактичних прийомів та методів розслідування.

Одним із ключових напрямків удосконалення криміналістичної тактики є впровадження сучасних інформаційних технологій та методик. Як слушно зауважує В. Шевчук, застосування автоматизованих систем, баз даних, штучного інтелекту в процесі розслідування дозволяє оптимізувати пошук та аналіз доказової інформації, висувати та перевіряти слідчі версії [4, с. 176]. Особливого значення набуває використання цифрової криміналістики для розслідування кіберзлочинів, коли електронні сліди та віртуальне середовище стають основними джерелами доказів.

Іншим важливим аспектом К. Говоруцак виділяє посилення міжнародної співпраці та обміну досвідом у сфері криміналістичної тактики. Транснаціональний характер окремих видів злочинної діяльності (наприклад, торгівля людьми, незаконний обіг наркотиків, відмивання коштів) вимагає координації зусиль правоохоронних органів різних країн, проведення спільних розслідувань та операцій. Участь вітчизняних фахівців у міжнародних наукових форумах, стажування в зарубіжних криміналістичних центрах сприятиме запозиченню кращих практик та інноваційних методик [1, с. 349].

Особливу увагу слід приділити розробці тактичних прийомів розслідування кіберзлочинів, які набувають дедалі більшого поширення. Як зазначає О. Грабчук, специфіка механізму вчинення таких злочинів зумовлює необхідність адаптації традиційних тактичних прийомів та розробки нових, заснованих на використанні комп'ютерних технологій [2]. Зокрема, актуальними є питання тактики огляду комп'ютерних систем та мереж, вилучення електронних доказів із забезпеченням їх цілісності та допустимості, використання спеціальних знань при проведенні експертиз програмних продуктів.

Не менш важливими є психологічні аспекти криміналістичної тактики, особливо в контексті проведення допитів та інших слідчих (розшукових) дій за участю осіб. Є. Пазюк наголошує на необхідності врахування індивідуальних особливостей допитуваних, застосування ефективних прийомів встановлення психологічного контакту, викриття неправдивих показань [3, с. 215]. Розвиток сучасних методів профайлінгу, вербальної та невербальної детекції брехні дозволяє підвищити результативність тактики допиту.

Реалізація окреслених напрямків оптимізації криміналістичної тактики потребує комплексного підходу на загальнодержавному та відомчому рівнях. По-перше, доцільно

внести зміни до кримінального процесуального законодавства, які б сприяли забезпеченню допустимості електронних доказів, розширенню можливостей використання спеціальних знань у розслідуванні кіберзлочинів.

По-друге, необхідно покращити матеріально-технічне забезпечення слідчих підрозділів, оснастити їх сучасними апаратно-програмними засобами, ліцензійним програмним забезпеченням для аналізу даних та проведення експертиз.

По-третє, важливо організувати систематичну підготовку та підвищення кваліфікації слідчих та експертів у галузі цифрової криміналістики, методики розслідування кіберзлочинів, психології спілкування. Проходження спеціалізованих курсів, тренінгів, участь у наукових конференціях дозволить своєчасно реагувати на нові виклики злочинності.

Таким чином, удосконалення криміналістичної тактики відповідно до сучасних загроз та викликів передбачає впровадження інноваційних інформаційних технологій, посилення міжнародної співпраці, розробку тактичних прийомів розслідування кіберзлочинів, урахування психологічних аспектів при проведенні слідчих дій. Реалізація запропонованих напрямків оптимізації на загальнодержавному та відомчому рівнях сприятиме підвищенню ефективності розслідування протиправних діянь.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці окремих методик розслідування нових видів злочинів, адаптації тактичних прийомів до специфіки цифрового середовища, пошуку оптимального поєднання традиційних криміналістичних підходів та інноваційних технологій.

Список використаних джерел

1. Говорушак К. Поняття та ознаки криміналістичної тактики. *Вісник Кримінологічної асоціації України*, 29(2). 2023. С. 341–349. URL: <http://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/download/118/116>.
2. Грабчук О., Король В. Цифрова криміналістика: особливості трактування та можливості в умовах війни. *Наукові інновації та передові технології*, 9 (37). 2024. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/14716/1478>
3. Пазюк Є. Психологічні аспекти критеріїв допустимості тактичних прийомів. *Psychological Aspects of the Criteria for Admissibility of Tactical Techniques*. 2024. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/32811>.

4. Шевчук В. М. Використання технологій штучного інтелекту та процес цифровізації криміналістики в умовах війни. *Актуальні проблеми протидії злочинності і корупції.*: зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф.(м. Харків, 17 лютого, 2023 р.). Харків: Юрайт. С. 171–176. URL: <http://surl.li/kguyvg>.

Крамаренко Ігор Валерійович,
аспірант кафедри галузевого права
та загально правових дисциплін
Інституту права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»

ГОСПОДАРСЬКІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОГО РИНКУ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ

Розвиток будівельного ринку є важливою складовою економіки України, оскільки він впливає на інфраструктуру, соціально-економічний розвиток регіонів і загальний добробут населення. У той же час, будівельна галузь стикається з низкою ризиків і правових порушень, що можуть мати серйозні наслідки для господарських відносин у цій сфері. Тому забезпечення належної кримінально-правової охорони цих відносин стає актуальним завданням, оскільки такі злочини як шахрайство, корупція, зловживання службовим становищем та інші економічні правопорушення є досить розповсюдженими на будівельному ринку.

Господарські відносини у сфері будівництва включають правовідносини між забудовниками, підрядниками, субпідрядниками, постачальниками, інвесторами, а також органами контролю. Сюди входять договори на виконання будівельних робіт, забезпечення матеріалами, управління проектами, фінансування та здача об'єктів у експлуатацію. Саме ці аспекти обумовлюють складність регулювання будівельного ринку і необхідність державного нагляду та кримінально-правового захисту.

Порушення, які можуть виникати у цій сфері, стосуються неналежного виконання договорів, незаконного заволодіння коштами інвесторів, корупційних дій з боку посадових осіб, порушень вимог безпеки тощо. Особливо часто у будівництві виникають ситуації, коли забудовники отримують значні кошти від інвесторів на початкових етапах проекту, але згодом не виконують